

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Az Érsekujvárvideki és Nagyszombati róm. kath. néptanító-egyesületek közlönye.

Megjelenik a szünetidőt kivéve havonként kétszer egy íven. Előfizetési ár egy évre 2 frt, fél évre 1 frt. Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztik és kiadják:
Dr. KOMLÓSSY FERENC és ZELLIGER JÓZSEF.

Az előfizetések, valamint a lap szellemi részét illető közlemények a „Népnevelő“ kiadóhivatalához Nagyszombat-ba küldendők.

TARTALOM: A népiskolai hitoktatás nehézségei- s annak módszeréről. — Valamit a fő- és segédtanító közti viszonyról. Jankó Ferenc. — Egyesületi élet. — Irodalom és művészet. — Vegyes.

A népiskolai hitoktatás nehézségei- s annak módszeréről.

„Haec dicimus quae didicimus“
Sz. Ágoston.

Vannak sokan, kik azt gondolják, hogy a leikész azon oknál fogva is, hogy a hittudományokat négy éven át hallgatta, s így a hit igazságaival már eléggé alaposan foglalkozott, már alkalmas hitoktató; hogy már ezen oknál fogva is képesítve van arra, hogy másokat — ha nem is valamely akadémián, a népiskolában mindenestre — a hit tanaira oktasson. A kik ilyen véleményben vannak, igen tévednek; tévednek azért, mert vagy nincsen vagy pedig igen hibás fogalmuk van azon nehézségekről, azon akadályokról, melyekkel a népiskolai hitoktatónak megküzdenie, és azon követelésekről, melyeknek eleget tennie kell.

Ezen kettős körülményt egybevetve éppen nem csodálkozhatunk azon, hogy a tapasztalás bizonyossága szerint az életben ügyes népiskolai hitelemzővel ritkán találkozunk. Ezen eset azonban nem fordulna elő akkor, ha a theológiát végzett áldozatok egyszersmind alkalmas hitelemzők is lennének; ha ipso facto, hogy a hittudományokat elvégezték, birnának azon képesítéssel, hogy ügyes népiskolai hitoktatókká legyenek.

Meg nem elégedve azonban ezek egyszerű konstatálásával, kutassuk: miben találja okát ezen körülmény?

Első sorban kétségkívül a népiskolai hitoktatás kezelése nehézségében. Ezt elismerték már a kereszténység első századaiban is. Deogratias, 5-ik századbéli carthágói szerpap u. i., kire a keresztelendők tanítása bízott, jóllehet — mint olvassuk — alapos theologiai képzettséggel s jeles előadási képességgel bírt, aggály s félelem közt részelteté a hitujoncokat — a hit dolgában gyermekeket — a vallás tanításaiban; végre pedig, nem bizva tisztje teljesítési módjának helyes voltában, sz. Ágostonhoz fordult, adna neki utasítást, miképen oldhatná meg sikerrel nehéz föladatát. Sz. Ágoston azután írta amaz ismeretes „De catechisandis rudibus“ c. könyvet, mely egyedüli a kereszténység első korából e nemből fönmaradt művek közül. Ime egy történeti tanubizonyosság a kereszténység 5-ik századából, mely a tudatlanok, a gyermekek hitoktatásának nehéz volta mellett tanuskodik.

De nem is kell a dologra vonatkozólag a messze századokban keresnünk bizonyosságokat, midőn a jeles paedagogusok mind mellettünk foglalnak állást. Lubrich mondja: „Ezen tanítás minden más tanításnál nehezebb.“ (Neveléstud. IV. köt. 15. l.) Talabér pedig 1865-ben megjelent „Hitoktatástan“-ában: „Nagyon csalódnak, kik azt hiszik, hogy az ifjuság valláserkölcös képzése valami oly könnyű dolog, hogy azt mindenki alapos előkészület és kellő szellemi tulajdonok nélkül is bizton

kezelheti. Ezeknek fogalmuk sincs azon nehézségekről, melyeket leküzdenie és azon kívánalmakról, melyeknek eleget kell tennie a hitelemzőnek.⁴ (Fonyó: Népisk. Hitelemzéstán, 54. l.)

Nem szándékozom ezen nehézségek előszámlálásával e lap hasábjait igénybe venni; nem tartom azonban fölöslegesnek sem ezek főbbjeit röviden megemlíteni, hogy az ifju hitoktatóknak ezen nehézségek szemlélése is ösztönül szolgáljon arra nézve, hogy nehéz feladatuk megoldására annál nagyobb gonddal készüljenek.

A népiskolai hit- vagyis azon oktatásnál, mely által a hit elemeit s legszükségesebb igazságait a gyermekekkel vagy ezekhez hasonló tudatlanokkal közöljük, egyebekben kivül, melyeket t. i. az általános nevelés- s tanítástán előad, oly szempontok is jönnek tekintetbe, melyek más tantárgyaknál figyelembe nem vétetnek. A hitoktatónak tehát ezekre is tekintettel kell lennie; ami, mondhatni, nem könnyű dolog; a tanítandó tárgy természete u. i., a hitoktató egyénisége, személyi tulajdonai s képessége, nemkülömben az oktatandóknak gyenge felfogási tehetsége, különösen a magas igazságok iránt, sok tekintetben gátolják ezen szempontok érvényesítését.

A hitoktató¹⁾, ki megszokta a vallás mély s főséges igazságait magasb nézőpontokból tekinteni; kinek — hogy úgy mondjam — vérévé váltak a különféle theologiai elvont szölamok, nehezen fog a gyermekekhez leereszkedhetni, nehezen fog a gyermekek gondolkozásmódjához, felfogási tehetségéhez úgy alkalmazkodhatni, hogy valamely igazságot velök nehézség nélkül megértessen. Előadása némelykor talán inkább alkalmas valamely felsőbb iskola, akadémia katedrájára, mintsem arra, hogy az a gyermekek oktatására szolgáljon.

A hitoktató feladatának tehát gátot

¹⁾ Itt különösen a lelkészokről szölok; szavaim alkalmazhatók azonban a világi tanítókra is, kiket az 1876-iki püspöki tanterv szintén megbíz a népiskolai hitoktatással, amennyiben előírja, hogy ezek a lelkészeknek támogatói, akadályoztatásuk esetében helyettesítői legyenek.

vet magasb képzettsége; ez nehezíti meg működését, ez akadályozza őt abban, hogy gyermekké legyen, amivé pedig okvetetlenül lennie kell, ha sikerrel akar működni.

A római katechismus azon megjegyzése, hogy a hit titkai s parancsai előadásában alkalmazkodnunk kell a hallgatók érzéséhez s képzettségi fokához (Catech. Rom. Aug. Vind. 1761. q. XI. p. 10.), kiválóan vonatkozik a gyermekek oktatására. — A népiskolai hitoktatónak tehát, miként sz. Pálnak, ki mindeneknek mindenévé lett, hogy mindeneket boldoggá tegyen (I. Kor. 9. 20—22.), gyermekekhez kell leereszkednie; ezeknek nyelvezetével, ezeknek egyszerű észjárása szerint a tárgyat nem magasb szempontokból, hanem ezek szempontjából kell tekintenie, ezek felfogásához alkalmaznia; amiért is felsőbb tudományát, képzettségét csak annyiban érvényesítheti, amennyiben talán inkább képesítetik arra, hogy oly tárgyakra figyelemmel legyen, melyek a gyermekek érdekeltségének telköltésére szolgálhatnak.

A fönnbbieket bizonyítja Lubrich (Neveléstudom. IV. köt. 10. l.) is, midőn így ír: „Ha már általában áll az, hogy csak az taníthat sikerrel, ki a tananyagot minden elemében át- meg átdolgozván, azzal mindenkor szabadon rendelkezik s a növényeknek mind általános, mind egyedi tulajdonságaihoz alkalmazkodni tud, akkor az kiválóan áll a vallástanításra nézve.“

Ami továbbá a hitoktató tisztjét megnehezíti, az az előadandó tárgy természete. Nem olyan az, mint pl. a föld- vagy természetrajz, mely csak az értelem művelésére szolgál; a hittanítás nemesak az ész van hivatva kielégíteni, hanem az akaratot is. „Intellectum illumina, affectum inflamma!“ Ennél fogva hibát követnek el azon hitelemzők, kik megelégesznek avval, hogy a katechismust a gyermekek fejébe verjék, nem gondolván avval, hogy ezek azt megértsék, vagy hogy az akaratot megindítsák. A hit tanai előadásánál ügyelnünk kell arra is, hogy a szív kielégítetlenül ne maradjon; csak így fogjuk elérni azt, hogy a gyermekben a hit tanításai szilárd alpra

tektenek; csak így eszközölhetjük azt, hogy a gyermek magát azok okos használásában gyakorolja.

Mindezt létesíteni nem igen könnyű feladat, mivel a tárgyat a gyermekek fel fogási képességéhez alkalmazni ügyekezvén, eléggé nem ügyelhetünk arra, hogy az egyszerű, gyermekded előadás által a tárgy méltósága valamiképen sérülést ne szenvedjen; továbbá nehéz eszközölni, hogy a gyenge gyermeki elme a hallott igazságot emlékezetében megtartsa s akarata a megismert jónak készséggel s örömezt való követésére alkalmassá tétessék.

A mondottak át- meg átgondolása meggyőz bennünket arról, hogy a hitoktatónak a theologia ismeretén kívül egyéb is kell bírnia, ha magát ezen nehézségeken túltenni s azt akarja, hogy működése hasznos s sikeres legyen. Nem szólva azon testi tulajdonságokról, melyek a szervezet épségére vonatkoznak, nem szólva azon lelki- s szívtulajdonokról, melyekkel a hitoktatónak bírnia kell, — csak azon ismeretekre akarunk tekintetet vetni, melyeket okvetetlenül el kell sajátítania, ha valamegyes eredményt akar elérni.

„A hittudomány ismerete — úgymond Lubrich (Neveléstud. IV. köt. 16. l.) — nem elég a tanításra, hanem belátás is kívánatik a vallástanító részéről, hogy megítélhesse, mit kell a rendes hittanból előadnia, mely okokkal győzheti meg az elmét, mely indokokkal indíthatja meg az akaratot, mikép eszközölheti, hogy az egész vallástanítás mind érzelmekre, mind eselekményekre nézve egész életen át szabályul szolgáljon.“

Hogy a hittanítónak ezen „belátása“ okos, észszerű legyen, szükséges, hogy az bizonyos elvek szerint irányítassék. Evégből meg kell ismerkednie a gyermek tehetségeivel, ezek fejlődési menetével. Valamint a földművelőnek nem csak a bevetendő magot, hanem a földet is kell megismernie, úgy a vallástanítónak is jól kell ismernie az emberi lélek tehetségeit és azok fejlődése miképenjét — mondja a többször említett Lubrich. A lélektan alapja minden

nevelésnek és tanításnak; e nélkül a tapasztalás által szerzett ügyesség érhet ugyan valamit, de eljárása nem biztos. (Lubrich: i. m. IV. 15. l.)

Meg kell ismerkednie az elemi tanítási módszertan elemeivel, vagyis azon szabályokkal, melyeket ügyesen alkalmazva szép siker elérésére képesítessék. Igaz ugyan, hogy „ha az Úr nem építi a házat, hiába munkálkodnak, kik azt építik“ (Zsolt. 126. 1.), hogy az elvetett magra Isten adja az áldást, de bizonyos, hogy a vetés módjától igen sok függ. „Cum in omni re reddenda plurimum intersit, utrum hoc an illo modo aliquid doceas, tum vero hoc in Christiani populi institutione, maximi momenti existimandum est“ — mondja a római katechismus. (Catech. Rom. Aug Vind. 1761. q. XI. p. 10.)

Ne mondja senki, hogy az említetted szabályok tudása fölösleges, hogy eddigelé is mily sok hitoktató boldogult ezek nélkül. Ha boldogult, úgy kétségkívül csak jó későn; csak akkor t. i., midőn ezeket már saját tapasztalása által megszerezte. Ez azonban igen hátrányos a hitoktatás eredményére nézve; sokan meg éppen nem képesek ezeknek öntapasztalás útján való elsajátítására.

Még kevésbé kockáztassa valaki azon tréfás megjegyzést, hogy hiszen Krisztus Urunk és az apostolok távolról sem ismerték ezen elveket s szabályokat: hogy ők tanították a népet, anélkül, hogy az elemi tanítási módszertant tanulták volna. Hogy a hitoktatás az első századokban, sőt ezentúl is évszázadokon keresztül majdnem minden elv és mesterség nélkül vezetted, megengedem; de hogy Krisztus Urunk s apostolai nem tartották volna szem előtt azon elveket, melyeket ma is alkalmazunk, határozottan tagadnom kell, ha csak szememet készakarva nem akarnám behunyva tartani azok előtt, miket a szentírásban e dologra nézve olvashatunk, melyben Krisztus Urunknak és apostolainak tanítási eljárása világosan előadatik.

(Vége következik.)

Valamit a fő- és segédtanító közti viszonyról.

Ha szabad e megkülönböztetéssel élünk: fő- és segédtanító, azaz, ha nem sértjük büszke önértékben azon t. tanító urakat, kik oklevéllel bírnak ugyan, de tényleg nem működnek mint önálló tanítók, hanem segédkép vannak alkalmazva: úgy nincs okunk attól tartani, hogy az akció reakciót szül, s a pro kontrát varr nyakunk közé. Mert hát az az „okleveles“ jelző a „főtanító“ szó előtt a mai fiatal tanítók vizitkártyáin nem hiában áll ott. Ha nem élnének az illetők, — kik oly szívesen hódolnak az ily izetlen cífraságoknak — annak tudatában, hogy egyedül csak az oklevél az a passzus, mely az embert főtanítótá kvalifikálja, úgy bizonyára nem bidgyesztetnék azt oda nevék alá ez új divatu fehérlapokra, s nem kérkednének vele uton-utfélen.

Nekünk azonban ezuttal távolról sem áll szándékunkban ezt kifogásolni, annál kevésbé azt bizonyítgatni, hogy tulajdonképen kit illet meg joggal a főtanító titulus, s kit nem. Mi ennél sokkal fontosabb szempontból indultunk ki, midőn e sorok írására elhatároztuk magunkat. Célunk ugyanis, röviden körvonalozni: minő legyen a viszony a fő- és segédtanító illetve altanító közt, hogy általa ne csak közvetlen a népoktatásügy, de közvetve a tanító saját szellemi érdeke is előmozdittassék.

Igen nagy, sőt mondhatni döntő befolyással bír egy ujonc tanító jövőbeli tanítói működésére, nem különben annak jellemére is, hogy midőn kikerül a tanító-képzőből, milyen principális mellé kerül mint segédtanító; mert ez képezi egy fiatal erő szellemi életében ugyszólván a forduló pontot, s ettől van legtöbb esetben függővé téve: vajjon eszközölheti-e idővel működése által sikerrel az értelmi felvilágosítást, s befolyhat-e haszonnal hazánk demokratikus kultur missziójának elérhetésébe, vagy ellenkezőleg annak csak akadályozója lesz.

Hogy ez iránybani föltevésünk mennyiben indokolt, azt soraink folytatólagos részében — hivatkozással a gyakorlati élet-

ből merített tapasztalatainkra — igyekezni fogunk bizonyítani.

A fiatal tanító-jelölt ugyanis, midőn elvégezte a háromévi képezdei tanfolyamot ismeretekkel gazdagon, telve ambícióval hagyja ott a képzőt, hogy kilépve az élet küzdterére, elfoglalja a reá várakozó helyet a társadalomban.

Az élettapasztalat, emberismeret és szilárd alapelvek nélkül álló — még csak leendő férfitu ezzel elérni látván az ő eszményi boldogságának netovábbját, e fölötti öröm mámorában még csak gondolni sincs ideje arra, hogy a valódi munka ideje ám majd csak ezután fog következni, hogy az előbbi mind nem volt egyéb egyszerű játéknál. Praxis . . . erről fogalommal sem bírván, a theoriát isteníti, egyedül ezért és e mellett lelkesül, s fennen hangoztatja, hogy ő sokat tud, mert sokat tanult! — De nem gondol más egyébre sem az újdonsült tanító. Különösen nem él tudatában annak, hogy mire vállalkozott, midőn tanítótá lett; hogy az emberiség előhaladását lesz hivatva előmozdítani, s az ifjuság szellemi életének fölélesztésére és kiképzésére kell majdan minden idejét szentelnie. — E lelki vakságból kiábrándítani, a téves fogalmakat, melyek ködhöz hasonló homályként lepik el a még meg nem edzett elmét eloszlatni, természetesen nem a képezde van hivatva, mely már elvesztette minden befolyását az ifjura, hanem igenis, hivatva van elsősorban az ő principálisa, aki ez idő szerint tanítója is egyuttal. Az ő szerepe — ha ugyan érez magában elég képességet a még tapasztalatlan, pályája küszöbén álló kezdő tanítót a szükséges utasításokkal ellátni, a kezdet nehézségein által segíteni.

De kérjük már most: teszik-e ezt az illető urak?

Vannak, kik teszik, s ezek méltók is arra, hogy tisztelettel hajoljunk meg előttük; fájdalom azonban, aránylag vajmi csekély ezeknek száma azokéhoz mérten, a kik egyáltalán nemcsak hogy nem teszik, de tenni nem is akarják. — Ezen „nem teszik,“ „tenni nem akarják.“nak oka ter-

mészetesen nem egyéb, minthogy a tanítóknak legnagyobb része még mindig nem ismeri azon fontos kötelemeket, melyekkel egymásiránt, mint pályatársak tartoznak; a principális urak nem tudják mennyire becsüljék segédjeiket, a segédek viszont nincsenek tisztában azzal, hogy ők végre is csak segédek, s mint ilyenek némi tekintetben mégis különböznek főnökeiktől. — Sokkal veszedelmesebb azonban, ha a principálisban van a hiba. — A tények után ítélve pedig ez konstatálható. — Ha fürkészszük a tanítók közt minden lépten-nyomon fölmerülő villongások okait, rendesen arra az eredményre jutunk, hogy egy magát tulbeesült principális volt a konkoly hintó. — Mit mondjunk p. o. az olyan principálisról, ki fölismerve segédjében a szorgalommal párosult tehetséget, a helyett hogy tőle kitelhetőleg segédkezet nyujtana neki annak tovább fejleszthetésére, inkább szándékosan akadályokat gördít legjobb irányu törekvése elé. Mit mondjunk továbbá az olyan principálisról, ki segéd-tanítóját még arra sem méltatja, hogy vele bizalmaszót váltson. — Vagy mit mondjunk végre az olyan principálisról, ki nem a pályatársat nézi és látja segéd-tanítójában, hanem a szolgát, kít szerte röpködő szeszélyeinek játszó labdájává tehet, vagy éppen mint valami sakkfigurát fülénél fogva ide-oda rángathat. — Eclatans példákkal illusztrálhatnánk, hogy bannak egyesek segédjeikkel, s mint szekirozzák őket végig. — Ily viszonyok között aztán nem lehet csodálni, ha az előbb még szép reményekre jogosító fiatal ember magáról, hivatásáról megfélelkezve, csupa desperacióból oly szélsőségekre vetemedik, melyek reá nézve végzetessé válhatnak.

A legnagyobb átalánosságban, mi talán egyedüli hibánk, elmondottuk a principális és a segéd-tanító között oly gyakran fölmerülő surlódások okait, érintettük ennek különösen az egyik félre háramló rossz következményeit, most még csak azt formulázunk, hogy milyenek szeretnők mi a principális és a s. tanító közti viszonyt.

Legyen a principális az ő segédjének szerető édes atyja, szeresse segédjét úgy,

mint saját édes gyermekét; intse, feddje, dorgálja őt, ha a körülmények úgy hozzák magukkal, hogy erre szükség van. (Pedig van, — különösen azoknál a szörnyűen liberális szellemben nevelt, magukat legfelvilágosodottabbnak tartó, ugynevezett állami képezdészeknél, kik ha kilépnek az élet szinpadára, rendesen nem akarnak ismerni sem Istent, sem embert s így principalist sem.) — Csakhogy intésében és dorgálásában legyen mindig következetes. Ha hibákat vet segédjének szemére, tegye azt a legnagyobb kimélettel, oktattva, nem üldözve, ne hogy meghasonlásra adjon okot. — A segéd-tanító viszont méltányolva e szeretetet és jó indulatot, legyen engedelmes gyermeke principálisának, s kövesse annak jó irányú intéseit.

Legyen továbbá a principális az ő s. tanítójának bizalmas jó barátja, tekintse úgy mint pályatársát, a kihez az bármely időben bátran, nyílt lélekkel közelíthessen, — különösen ha valamiben tanácsát akarná kikérni.

Legyen végre egyik a másikra nézve a kölcsönös szeretet kiapadhatatlan forrása, melyből erőt és tápot meríthessenek fontos kötelemük lelkiismeretes teljesítésére.

Pályatársak! A tanító élete — amint azt nagyon jól tudja mindegyikünk — anélkül is elég keserű, pályája nehéz és tövises, ne tegyük azt még keserűbbé az által, hogy önmagunkban meghasonlunk. Gondolja meg mindegyik, hogy az ily eljárás egymással szemben nem csak hogy célhoz nem vezet, de ellenségeinknek amugy is nagy számát szaporítja csak.

Értsünk tehát egyet, szeressük egymást testvérileg, s mozdítsuk elő egyesült erővel azt az ügyet, melynek szolgálatába állottunk. — Szívünkben fekszik az akarat csirája, ügyekezünk azt terebélyes termékeny fává növesztetni, melynek érett gyümölese az egymásközti jó viszony és az önzetlen testvéri egyetértés legyen. — Ha elhagyjuk egymást, elhagynak az istenek is, ha segítjük egymást, segítenek az istenek is: s így egykor bizton remélhetni, hogy elérjük

a célt, mely után törekszünk. — Adja Isten, hogy úgy legyen! —

Jankó Ferenc,
várkonyi k. tanító, tan.-egyl. aljegyző.

Egyesületi élet.

A „nagyszombati róm. katolikus néptanítók egyesülete“ tagjainak becses figyelmébe.

Az 1884. é. szeptember hó 24—25-én megtartott nagygyűlés határozata értelmében az 5 db. arannyal jutalmazandó pályatétel ezennel kidolgozásra tüzetik ki. A pályatétel ekképen hangzik:

„A háziipar a népiskolában.“

A kidolgozásnál szolgálhatnak iránypontokul a következő vezéreszmék:

a) Hogyan lehetne a háziipart s annak mily nemeit és hol megkedveltetni s áldásosan gyümölcsöztetni?

b) Mennyire lehetne azokat az eszméket a mindennapi- és ismétlő-iskolákban érvényesíteni?

c) Mennyiben működhetik közre a lelkész és tanító a háziipar megkedveltetése- s gyümölcsöztetésénél?

d) Mi az oka, hogy nálunk a háziipar oly nehezen tud közönségessé s így közjólétünk tényezőjévé válni?

A pályamunkák 1885. é. július hó 1-ig a szokásos módon — jeligével és zárt névvel ellátva — az egyesület elnökségéhez küldendők.

Nagyszombat, 1885. é. Vizkereszt napján.

Az egyesületi elnökség.

J e g y z ő k ö n y v.

felvétellett Szent-Mihályfán, a dunaszerdahely-esperes-kerületi róm. kath. tanító-egyletnek 1884. é. október hó 23-án tartott közgyűléséről. Elnök: ft. Tichy Antal úr, tanfelügyelő, dunaszerdahely-kerületi alesperes és szentmihályfai lelkész. Jegyző: Ásványi Vendel bankai tanító. Jelen voltak: nt. Flock Jákó bakai —, Glöckel Ignác deresikai —, Tomanovich Ferenc felbaári —, Vázsonyi József albaári —, Zandt Ödön egyházkarcsai lelkész urak; tdő Huszár István egyházzellei —, Petez Győző dunaszerdahelyi — és Psenkó József szentmihályfai segédlelkész urak. Továbbá: Ásványi Vendel bakai —, Bartal Alajos vásárúti —, Bartal István egyházzellei —, Dunay Mátyás böösi —, Jankó Ferenc várkonyi —, Mokosényi Mihály alsónyárasdi —, Molnár Ambrus alistáli —, Méri Vince nagyabonyi —, Muraközi Gyula lógérpatonyi —, Pataký Antal albaári —, Palkovich Mihály felbaári —,

Réffy Ignác deresikai —, Sooky János szentmihályfai —, Slisz János egyházkarcsai — és Venczell József dunaszerdahelyi rendes tanító urak; Dicskó Ferenc dunaszerdahelyi —, Dunay László szentmihályfai —, Engelhardt Gyula és Énekes János böösi —, Hardi Elek nyárasdi — és Wöfl Géza felbaári altanító urak.

Az egylet tagjai áthatva ezen keresztényi feltételtől: „Mindent Istennel kezdeni“ — teljes számmal jelen voltak a szentmihályfai templomban a kerületi főtisztelendő esperes-tanfeligyelő ur által a Mindenhatónak bemutatott szent misén, összhangzó buzgó énekkel emelve a legszentebb áldozat magasztos szertartásait. Az isteni szolgálat végeztével a helybeli róm. kath. népiskola II. osztályának tantermében gyűltek össze a kerületi tanítók, s alig 5 pernyi várakozás után fentebb megnevezett lelkész urak társaságában megjelent főtisztelendő esperes-tanfeligyelő ur is, s a kerületi tantestület tiszteletteljes üdvözlését nyájasan viszonzva, a szokásos ima után a közgyűlést következő beszéddel megnyitja: „Dicsértessék a Jézus Krisztus!“ (A beszédet jövő számunk hozza. Szerk.)

I. Jegyző felolvassa a mult gyűlés jknyvét, mely észrevétel nélkül hitelesítettik.

II. Felolvastatik Bibornok-Hercegprimás Ő Eminentiájának a mult közgyűlésről felvett jknyvre vonatkozó 1884. é. szeptember hó 2-án 4322. sz. a. kelt kegyelmes válaszirata, melyben Ő Eminentiája a kerületi tanító-egyletnek a felterjesztett jknyv IV. pontjában kifejezett alázatos kérelmére vonatkozólag legkegyelmesebben értesíteni méltóztatik az egyletet, miszerint az eddigi tapasztalat szerint ezen főegyházmege területén a rendes néptanítók sem részesültek azon kedvezményben, hogy mint elkürelhetetlenül szükségesegek, a háboru esetére a tényleges szolgálat alól felmentettek volna, s annál kevésbé lehet reményleni, hogy e kedvezményben a segéd-, illetve altanítók részesülhének, mivel a kormány az illető kérvények elbirálásában szigoruan a törvény betűjéhez szokott ragaszkodni. A kisdédóvodák terjesztésére vonatkozólag legkegyesebben megjegyzi Ő Főmagassága, miszerint azokat az egyház is felkarolja, de kívánja, hogy szigo uan felekezeti katolikus alapon szerveztessenek s távöltartassék a vallási indifferentismus, mely a kisdedeknek jóra fogékony lelkét megmetyezné. Végül azon óhaját méltóztatik Ő Eminentiája kifejezni, hogy a tanítók ft. esperes-tanfeligyelő urnak a mult közgyűlést megnyitó elnöki beszédében foglalt gyakorlati elveket és utmutatásokat kövessék a tanításnál. — A közgyűlés Ő Eminentiájának kegyelmes válaszáat fiú hódolattal veszi tudomásul, s az egylet tagjai készségüket nyilvánítják az abban foglalt legkegyelmesebb utasításokat megszívlelni és szigoruan követni.

III. Elnök jelenti, hogy egyletünk alapszabályai végre megnyerték a miniszteri jóváhagyást, s így a végleges megalakulásnak semmi sem áll többé útjában. Az alapszabályok felolvastatnak. A jelenlevők egyhangulag kijelentik, hogy az ujon alakult kerületi tanító-egyletbe tagokul belépnek, az alapszabályokban foglalt rendelkezéseket magukra nézve

kötelezőnek elismerik, s kötelezik magukat az évi tagsági díjakat is pontosan fizetni. — Elnök felhívja az egyleti tagokat, hogy a tisztviselőket válasszák meg. — Erre közfelkiáltással egyhangulag megválasztatnak: alelnökké: Sooky János szentmihályfai —, főjegyzővé: Ásványi Vendel bakai —, más odjegyzővé Jankó Ferenc várkonyi tanító, pénz- és könyvtárnokká: Venczell József d.-szerdahelyi tanító, választmányi tagokká: Glöckel Ignác deresikai —, Tomanovich Ferenc felbaári lelkész urak, Bartal István egyházzellegeli és Palkovich Mihály felbaári tanítók. Pénztárnok panaszkodik, hogy a tagdíjak hiányosan folynak be, s felolvassa azok neveit, akik már több év óta nem fizettek tagsági díjt. — Elnök indítványozza, hogy a tagdíjhátralékok engedtesse el; de elvárja, hogy a jövőben az illetők pontosan megfeleljenek fizetési kötelezettségüknek. — Pénztárnok nem kívánja (valamint a többi sem) a hanyag fizetőket a pénztár rovására ily nagy kedvezményben részesíteni, s csak tartozásuk felét ajánlja leengedtetni. — Többek felszólalása után a közgyűlés elhatározza, hogy a tagdíjhátralékosoknak fele tartozása töröltessék, s utasítja a pénztárnokot, hogy úgy a hátralékokat, mint a folyó tartozásokat is szigorúan hajtsa be, s akik ezután tagdíjait az év végeig be nem fizetik, azoktól az illetők költségén postai megbízások útján szedje be a lefolyt évre járó tagsági díjakat. (Vége köv.)

Irodalom és művészet.

— „Apollo“, magyar zeneszerzők válogatott műveinek havi füzetekben megjelenő gyűjteménye. Szerkeszti Vágvölgyi Béla. A decemberhavi füzetnek tartalma: Dohnál: Scherzo, Gaál: Gyászos éltém sötét . . . Seyler: A nürnbergi szép kútnál, Morvay: csárdás, Farkas: Szerelmiálmok keringő, Horváth: Szerencse fel gyorsolka, Faulwetter: négyes. Kiadja az „Olesó zeneművek“ kiadóhivatala Nagyszombatban. Ára egész évre 6 frt.

1. Imre induló zongorára szerzé és nagyságos Vasonkeői Imre urnak legmélyebb hódolata jeül ajánlja Farkas Miska, magyar zeneköltő. Ára 60 kr.

2. Mosolygó kikelet dal, és Ilona csárdás, zongorára szerzé és mélt. gróf Batthány Lajos született gróf Andrássy Ilona urhölgynek ajánlja Farkas Miska, magyar zeneköltő. Ára 80 kr.

3. Közkedveltségű Népdalok, énekhangra zongorakísérettel alkalmazta Huber Sándor. I. füzet: 1. Harmatos a kukorica levele. 2. Sokszor sügtad a fülembé. 3. Juhász kutyák ugatnak. 4. Megcsókolom Juliskámát esütörtökön este. 5. Minden rendes baka tartson szeretőt. 6. Mikor szombat este megyek. 7. Beteg vagyok gyógyítani nem lehet. 8. Barna kis lány kiállott a kapuba. 9. Ha bemegyek Debrecenbe. Ára 1 frt 10 kr. Kaphatók Rózsavölgyi és Társa cs. és kir. udvari zeneműkereskedésben Bpsten.

— Megjelent: „A természetrajzi oktatás vezetés és kézikönyve.“ A népiskola felsőbb osztályai és az

ismétlő iskola számára írta Kakuja Károly. Ára 60 kr. Budapest, 1885. Lampel Róbert (Wodianer) könyvkiadása. Ilyen jó, a paedagogia szabályainak tökéletesen megfelelő népiskolai könyv ritkán kerül kezünkbe. Azért ajánljuk is a legmelegebben.

— A „Magyar Háziasszony“. Az e cím a. Bpsten megjelenő háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilapnak, mely a magyar gazdasszonyok országos egyletének hivatalos közlönye. — előfizetési ára egy évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr. Előfizethetni legcélszerűbben postautalvány által a „Magyar Háziasszony“ kiadóhivatalához Bpsten, váci körút 20. Mutatványszámok ingyen küldetnek mindazoknak, kik a kiadóhivatalhoz ezekért — legcélszerűbben levelező lappal — fordulnak. A legújabb szám igen változatos tartalmu.

V e g y e s.

— Hiteles forrásból értesültünk, hogy a tanügy intéző köreiben azon eszmével foglalkoznak, hogy az okleveles néptanítók 5 évről 5 évre elméleti s gyakorlati vizsgálatok letételére fognak szoríttatni. A vizsgálatok elméleti része fog kiterjeszkedni a neveléstudományokra és az egyes tantárgyak módszerének újabb vívmányaira. A gyakorlati rész pedig gyakorlati tanításból fog állani. Az ilyen vizsgálatok 5 évről 5 évre négyszer ismétlődnek s a vizsgálatnak sikeres kiállása után 100 frtnyi fizetésjavításban részesül a néptanító. — Quid hoc?

— Nagyszombat sz. kir. város derék katolikus közönsége azon négy tanítójának, kik in natura lakást nem élveznek, az eddig e célra utalványozott 100 frtnyi összeget 150 frtra emelte. Éljenek a derék polgárok!

— A nagyszombati kath. tanítóképző zeneszerék beszerzésére folytatólagosan adakoztak: a morva-sz.-jánosí egyh. kerületből: ft. Aujezsky Ferenc 2 frt, Hrachovszky Lipót 2 frt, Dobsa Mihály 1 frt, Vlassek János 1 frt, Vámosy Károly 1 frt, Horacsek József 1 frt; a ml. és ft. pozsonyi káptalan részéről: ft. Heiler Károly 5 frt, N. N. 1 frt, Novák Pál 10 frt, Bütner Károly 2 frt, Rónay Jácint 10 frt, Rimely Károly 5 frt; a napolcsányi egyh. kerületből: ft. Szecsányi Vilmos 2 frt, Keller János 2 frt, Jedinák Tivadar 50 kr., Ikrényi József 5 frt, Náhlik Alajos 1 frt; a szenici egyh. kerületből: ft. Sántha István 1 frt, Steffek Nándor 1 frt, Müller Jakab 1 frt, Skarda József 1 frt, Szahota János 1 frt, Toller Gábor 2 frt, Ronchetty Antal 1 frt, Liszek Radó 1 frt; a bazini egyh. kerületből: ft. Mráz István 3 frt, Roszbory János 3 frt, Boltizár Boldizár 1 frt, Pitroff István 1 frt, Veszely József 2 frt, Jüttner Ignác 1 frt, Alster Mór 5 frt, Herbán József 1 frt, Palkovits István 2 frt, Pachmann Flór 2 frt, Bakics János 1 frt, Malobiczky Ignác 1 frt, Jankovics József 1 frt; a radosnai egyh. kerületből: ft. Cherny Antal 10 frt, Piztl Károly 1 frt, Laczuska József 1 frt, Silhányi János 1 frt, Szlávik József 1 frt, Szokának József 1 frt, Pachmann Ignác 1 frt, Czirszár Rezső 50 kr., Kuralszky Márton 1 frt, Poeck

Rezső 1 frt, Blaskovich József 1 frt, Csóka Nándor 5 frt. Fogadják hálás köszönetünket!

— A szered-kerületi tanítók a „r. kath. tanítók országos árva-intézetének“ javára 1885. január hó 14-én a galántai kaszinó termében tombolajáték- és táncvigalommal összekötött hangversenyt rendeznek változatos és igen érdekes műsorozattal. Belépti díj személyenkint 1 frt. Kezdeté 7 órakor este. — A szép sikerhez gratulálunk.

— Az iparos-tanulók számára való iskolát Somorja városa már megnyitotta s abban az iparos növendékek számára előírt elméleti ismétlő és továbbképző tantolyamokat, nemkülönben — ami a fő — a rajzoktatást megkezdette. Evvel Somorja városa megelőzte mindazon városokat, melyek ilyen iskolát föllállítani kötelesek; látszik, hogy teljesen át van hatva az iparos tanulóknak az új ipartörvény határozata szerinti kiképzésének nagy fontosságáról, amennyiben a tervet nyomban érvényesítette is. Nagyszombat, Modor, Bazin és Dunaszerdahely városokban e tekintetben még visszamaradtak, amennyiben még most is szaktanácskodási és alakulási hosszadalmaskodásokban vajúdnak, — Pozsonyban pedig megint csak elhallgattak egy időre. Meddig fog ez még tartani? A halogatás nem fog használni, mert ezen iskolának föl kell állíttatnia.

— **Halálozások.** Novák József, volt pozsonyi r. kath. néptanítót élte 22. évében, Pittroff István, vistuki iskola-igazgató plebánost életének 58. évében ragadta ki körünből a halál, mindkettőt tüdősorvadásban. Az előbbi, ki meghülés folytán betegedett meg, nem volt soká beteg, világra való, elegáns föllépésénél fogva igen jó benyomást tett mindenkire s ezen benyomást ügyes tanítói működése által mindenkor igazolta is; az utóbbi bold. plebánost esünces, bizalmas jelleménél és szívjóságánál fogva igen tisztelték, az iskolának lelkiismeretesen viselte gondját mindenkor, hosszas betegségét, melyben a halált évek óta látta szeméi előtt, Isten akaratában való türelmes megnyugvással viselte. Isten nyugoszsza őket!

— **Nyugdíjazások.** Kardoss Ferencné, kosúti tanítóözvegy nyugdíja, melyet a községtől híz, — azon 100 frtnyi végkielégítésen kívül, melyet az orsz. tanítói nyugdíjalapból annak idején nyert, — Pozsonymegye törvényhatósági bizottsága által — közokt. min. rendelet alapján 80 frtban állapított meg; ugyanazon bizottság Laczkovics Mihályné, alsó-dombói tanítóözvegynek a községtől nyerendő nyugdíját évi 77 frtban állapította meg; úgy ezen, mint az előbbi esetben a megállapított özvegyi nyugdíjösszegek a tanítóférjek fizetésének egy harmadát képezik.

— Az orsz. tanítói nyugdíjintézetbe fölvetett tanítók Pozsonymegyéből az 1884. év utolsó negyedében: Nemesovszky János Kislévárd, — Gróf József Somorja, — Klein Lipót Jóka, —

Novák Mária Deáki, — Littomiczky János Hidaskürth, — Dorn János Pozsony, — Zsemle Ferenc Pered, — Dugovics László Almás, — Weiner Hermin Pozsony, — Tarant Kálmár Kukló, — Mihálicska János Szered.

— **Kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi m. kir. minister Hetényi J. Bódog tanítót, a gróf Draskovich ház eddigi derék nevelőjét a Malacka városában föllállított és magasabb fokú tanintézeté fejlesztendő állami iskolához rendes tanítóul nevezte ki. Gratulálunk e szerencsés választásnak, mert a kinevezettben egy igen előre törekvő, hazafias, ügyes és kitünő gyakorlati szakképzettségű tanférfiút tanultunk ismerni. Éljen!

— **Pályázat.** A nyitra-ivánkai róm. kath. népiskolánál lemondás folytán üresedésbe jött kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 1. mint tanítónak negyedévi részletekben fizetve az iskolaszéki gondnok által 300 frt. 2. mint kántornak van a) 5 mhold és 390 □ öl szántóföldje, és egy (vagyis a hatodik) hold után évi járandósága 14 frt; b) párbérilleték fejében az ivánkai, lüki és gergelyfalvi községtől, 24, 6½, 2½, vagyis összesen 33 p. m. rozs avagy annak megfelelő pénzértéke 99 frt; c) megyés püspök ő excja stoláris alapítványából 86 frt; d) megyés püspök ő excja kegyes alapítványából 50 frt; e) az ivánkai templom pénztárából 5 frt 25 kr., sz. mise alapítványokból 3 frt 75 kr., összesen 9 frt 20 kr.; f) tanterem fűtésére költségvetés szerint kap 24 frtot; g) szabad lakás kis kerttel. Mellékjövödelemre is számíthat. Tanképesítés, magyar és tótnyelvheni tökéletes jártasság kívántatik. Pályázni szándékozók folyamodványaitak erkölcsi és tanképesítési bizonyítványokkal ellátva a főtisztelendő mocsonoki főesperesi hivatalhoz címezve — **Mocsonokra** (Nyitra-megye) 1885. évi január 14-eig küldjék be. A kántori teendőkbeni való jártasság a választás napján, azaz január hó 15-én délelőtti órákban Nyitra-Ivánkán gyakorlatilag igazolandó lészen. Nyitra-Ivánkán, 1884. évi december 22-én. Laszab György, nyitra-ivánkai plebános mint iskolaszéki elnök.

☞ A „Népnevelő“ ezen számmal kezd meg 1885-i pályafutását. Igen sajnáljuk, hogy lapunkat nem változtathattuk át hetilappá. A jóakarát nem hiányzik nálunk; de a munkakedy sem. Másutt hiányzik mindkettő. Hogy a valót állítjuk, kiteszik a következőkből: 1885. é. január hó 1-jével bezártuk a főkönyvet a következő adatokkal: A „Népnevelő“ kiadási költségei: 660 frt 55 kr., bevételei: 545 frt, hiány: 115 frt 55 kr. Pedig másképen lehetne ez! Ha a 270 hátralékban levő uriember megfizetné tartozását, rögtön hetilappá változtatjuk át a „Népnevelő“t. Mi u. i. részünkről egy krnyi nyereséget sem várunk fáradozásunkért; mi a szent ügyet önzetlenül, minden anyagi haszon nélkül akarjuk szolgálni. — Áldozatok nélkül nem hozzuk előbbre a kath. tanügyet; hanem csakis áldozatok árán. Részünkről ez sem hiányzott . . . Ha csak jóra való katolikusok nem gyámolítanak, kárba vesz eddigi vívmányunk. A lanyhaktól ugysem várunk semmit.